

**Instrukcja w sprawie zasad ewakuacji
ludności, zwierząt i mienia na wypadek
masowego zagrożenia**

Warszawa, październik 2008 r.

SPIS TREŚCI

1. Wstęp	3
2. Podstawowe pojęcia i definicje	3
3. Cel	3
4. Założenia ogólne	4
4.1 Rodzaje ewakuacji	5
5. Organizacja ewakuacji	6
5.1 Zarządzanie ewakuacji I i II stopnia	6
5.2 Zarządzanie ewakuacji III stopnia	7
6. Planowanie ewakuacji	7
6.1 Planowanie ewakuacji I i II stopnia	7
6.2 Planowanie ewakuacji III stopnia	9
7. Zasady opracowania planów ewakuacji (przyjęcia ludności)	10
8. Elementy składowe planów ewakuacji (przyjęcia) ludności ujmowane w planach reagowania kryzysowego	11
9. Elementy składowe planów ewakuacji (przyjęcia) ludności ujmowane w planach obrony cywilnej	13
10. Elementy organizacyjne ewakuacji ludności	16
11. Prowadzenie ewakuacji ludności	23
12. Charakterystyka ewakuacji zwierząt	25
12.1 Zasady ewakuacji zwierząt na wypadek szczególnych zagrożeń	25
12.2 Planowanie ewakuacji zwierząt	25
13. Zabezpieczenie logistyczne ewakuacji zwierząt	26
13.1 Warunki transportu żywych zwierząt oraz normy żywieniowo – bytowe	26
14. Elementy organizacyjne procesu ewakuacji (przyjęcia) zwierząt	26
15. Charakterystyka ewakuacji unikalnej aparatury i dokumentacji naukowej oraz ważnej dokumentacji technicznej i technologicznej	26
15.1 Zasady ochrony i ewakuacji cennej aparatury i urządzeń oraz ważnej dokumentacji	27
15.2 Przygotowanie unikalnej aparatury i dokumentacji do ewakuacji	28
15.3 Przygotowanie opakowań dla ewakuowanej (chronionej) aparatury i dokumentacji	29
15.4 Wyznaczenie miejsc i obiektów (pomieszczeń) do ewakuacji (ochrony) unikalnej aparatury i dokumentacji naukowej oraz ważnej dokumentacji technicznej i technologicznej	29
15.5 Archiwizowanie ważnej dokumentacji naukowej oraz ważnej dokumentacji technicznej i technologicznej	30
16. Ewidencja podczas ewakuacji	30

Załączniki

1. Wzór karty ewakuacji
2. Karta ewidencji osób ewakuowanych
3. Karta ewidencji ewakuowanych grup osób
4. Karta ewidencji ewakuowanych zwierząt
5. Karta ewidencji ewakuowanego mienia
6. Karta ewidencji ewakuowanej unikalnej aparatury, urządzeń i dokumentacji naukowej
7. Karta świadczeń osobistych i rzeczowych

1. Wstęp

Ewakuacja jest jednym z podstawowych działań mających na celu ochronę życia i zdrowia ludzi, zwierząt oraz ratowanie mienia, w tym zabytków oraz ważnej dokumentacji, w przypadku wystąpienia wszelkiego rodzaju zagrożeń. Jej prowadzenie może mieć miejsce w różnych stadiach zdarzeń niebezpiecznych. W praktyce najczęściej przeprowadza się ewakuację osób poszkodowanych lub bezpośrednio zagrożonych (także zagrożonego mienia) po wystąpieniu zdarzenia niebezpiecznego (np. pożaru, wybuchu lub innego miejscowego zagrożenia) w obiektach lub na terenach. Ewakuacja może mieć również charakter prewencyjny, tzn. może być prowadzona z terenów i obiektów, w przypadku zbliżającego się zagrożenia, np. związanego z rozprzestrzenianiem się zaistniałych zdarzeń niebezpiecznych (powódź, katastrofa chemiczna itp.) lub groźbą prowadzenia działań militarnych, w przypadku zagrożeń wojennych.

Zadania w zakresie przygotowania i przeprowadzania ewakuacji oraz przedsięwzięć z nią związanych (np. zapewnienie warunków do przetrwania ewakuowanej ludności, zabezpieczenie ewakuowanego mienia) realizowane są przez wiele podmiotów, których kompetencje określone są w wielu aktach prawnych. W przypadku tego typu skomplikowanych i prowadzonych wielokierunkowo działań konieczna jest ich właściwa koordynacja.

2. Podstawowe pojęcia i definicje

MASOWE ZAGROŻENIE – sytuacja wywołana działaniem sił natury, awariami technicznymi bądź innymi zdarzeniami, która stwarza potencjalną możliwość utraty zdrowia, życia ludzkiego lub wystąpienia szkody w mieniu albo i środowisku, charakteryzująca się dużym obszarem objętym zagrożeniem i/lub dużą liczbą zagrożonych osób.

STREFA ZAGROŻENIA – miejsca, rejony, obszary, w których występują zagrożenia dla życia lub zdrowia ludzi i zwierząt oraz środowiska i mienia, spowodowane przez naturalne katastrofy, awarie techniczne lub inne zagrożenia.

MIEJSCA BEZPIECZNE – miejscami bezpiecznymi nazywamy rejony, obszary na których w rozpatrywanym aktualnie czasie nie występują zagrożenia dla życia lub zdrowia ludzi i zwierząt oraz środowiska i mienia.

3. Cel

Celem opracowania niniejszej instrukcji jest ujednoclenie przedsięwzięć koordynacyjnych podejmowanych przez zobowiązane podmioty, m.in. poprzez:

- scharakteryzowanie (zdefiniowanie) rodzajów ewakuacji,
- wskazanie (zestawienie) podmiotów zobowiązanych do udziału w działaniach związanych z ewakuacją oraz ich zadań,
- wskazanie rodzajów działań, które powinny być zrealizowane w przedmiotowym zakresie,
- wskazanie mechanizmów, w ramach których powinna odbywać się koordynacja działań w zakresie przygotowania, prowadzenia oraz zabezpieczenia logistycznego ewakuacji.

Wydanie tego opracowania uzasadnione jest także zaistniałymi w międzyczasie zmianami m.in.: w charakterystyce zagrożeń, społecznymi oraz administracyjnymi. W tym kontekście należy wymienić przede wszystkim:

- reformę administracji publicznej wprowadzającą drugi szczebel samorządu terytorialnego (powiat),
- Strategię Bezpieczeństwa Narodowego Rzeczypospolitej Polskiej - zmniejszenie ryzyka wystąpienia konfliktu zbrojnego, przy jednoczesnym wzroście zagrożenia terrorystycznego, powodującego wzrost ryzyka wystąpienia zagrożeń masowych o charakterze miejscowym,
- występowanie katastrof naturalnych i awarii technicznych powodujących konieczność prowadzenia ewakuacji dużych grup osób i mienia.

W związku z powyższym zaistniała potrzeba uwzględnienia wspomnianych okoliczności w planowanych procedurach ewakuacji.

Adresatami przedmiotowej instrukcji, wydanych przez Szefa Obrony Cywilnej Kraju w związku z art. 17 ust. 5 ustawy z dnia 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 2004 r. Nr 241, poz. 2416 z późn. zm.) oraz na podstawie § 2 pkt 7 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 25 czerwca 2002 r. w sprawie szczegółowego zakresu działania Szefa Obrony Cywilnej Kraju, szefów obrony cywilnej województw, powiatów i gmin (Dz. U. z 2002r., Nr 96, poz. 850), są:

- organy administracji publicznej wszystkich szczebli, odpowiedzialne za ochronę ludności na administrowanym terenie,
- szefowie obrony cywilnej wszystkich szczebli,
- organizacje, podmioty, instytucje i osoby fizyczne, których udział w planowaniu, organizacji oraz przebiegu procesu ewakuacji jest niezbędny.

4. Założenia ogólne

Ewakuacji podlegają wszyscy, którzy znajdują się w rejonie zagrożenia. Pierwszeństwo ewakuacji powinno objąć m.in.: matki i dzieci, kobiety ciężarne, osoby niepełnosprawne, osoby przebywające w zakładach opiekuńczych, domach dziecka, szpitalach dla przewlekle i nieuleczalnie chorych, podopiecznych opieki społecznej itp. Znajomość powyższych danych pozwoli na odpowiednie zaplanowanie środków transportu (zazwyczaj specjalistycznego) oraz przygotowanie odpowiednich miejsc czasowego pobytu.

Ewakuacji nie podlegają, w zależności od jej rodzaju:

- osoby wchodzące w skład organizacji ratowniczych, ochrony ludności i służb porządku publicznego,
- osoby niezbędne dla zapewnienia ciągłości funkcjonowania życia lokalnej społeczności,
- osoby posiadające przydziały mobilizacyjne do sił zbrojnych lub formacji uzbrojonej nie wchodzącej w skład sił zbrojnych,
- funkcjonariusze formacji uzbrojonych nie wchodzących w skład sił zbrojnych / ABW, Straży Granicznej, BOR, itp. / ,
- osoby, które otrzymały przydział organizacyjno-mobilizacyjny do jednostki przewidzianej do militaryzacji lub jednostki zmilitaryzowanej,
- osoby, które otrzymały przydział organizacyjno-mobilizacyjny do formacji obrony cywilnej,
- osoby niezbędne w danym rejonie, ze względu na realizację zadań przez siły zbrojne.

4.1. Rodzaje ewakuacji

Ewakuacja polega na przemieszczeniu się ludności, zwierząt i transportie mienia z rejonów, w których występują zagrożenia do miejsc bezpiecznych. Z uwagi na uwarunkowania związane z rodzajem i skalą zagrożenia możemy wyróżnić ewakuację I, II i III stopnia.

Ewakuacja I stopnia polega na niezwłocznym przemieszczeniu ludności, zwierząt, mienia z obszarów/miejsc, w których wystąpiło nagłe, nieprzewidziane bezpośrednio zagrożenie poza strefę zagrożenia. Realizuje się ją natychmiast po zaistnieniu zagrożenia dla życia, zdrowia, i mienia. Organizuje się ją na polecenie wójta, burmistrza /prezydenta miasta/.

Ewakuację może także zarządzić osoba kierująca akcją ratunkową na terenie objętym tą akcją. Kierujący akcją ratowniczą zobowiązany jest każdorazowo powiadomić właściwy organ administracji samorządowej o podjętej takiej decyzji, podając w szczególności:

- 1) rejon, teren, obiekty lub zespół budynków dla którego zarządził ewakuację,
- 2) rodzaj zagrożenia, który był czynnikiem determinującym ogłoszenie ewakuacji,
- 3) liczbę ewakuowanych,
- 4) miejsce do którego dokonano ewakuacji.

Wyżej wymieniona kwestia powinna być uregulowana stosownymi procedurami zawartymi w planie reagowania kryzysowego.

Ewakuację I stopnia można realizować w oparciu o dokumentację przygotowaną dla ewakuacji II stopnia.

Ewakuacja II stopnia polega na uprzednio przygotowanym planowym przemieszczeniu ludności, zwierząt, mienia z rejonów przyległych do zakładów, obiektów hydrotechnicznych, ze stref zalewowych oraz rejonów przyległych do innych obiektów stanowiących potencjalne zagrożenie dla ludności, zwierząt lub mienia w przypadku ich uszkodzenia lub awarii. Realizuje się ją w sytuacji wystąpienia symptomów takiego zagrożenia.

Ewakuacja III stopnia polega na uprzednio przygotowanym przemieszczeniu ludności, zwierząt, mienia, podczas podwyższania stanu gotowości obronnej państwa. **Prowadzona jest w czasie zagrożenia bezpieczeństwa państwa i wojny.**

- Przygotowanie ewakuacji związanej z czasem wojny obejmuje następujące jej warianty:
- organizację ewakuacji z przewidywanych rejonów (miejsc) działań operacyjnych Sił Zbrojnych
  - organizację ewakuacji ludności, która wyrazi chęć opuszczenia obszarów potencjalnie zagrożonych prowadzeniem działań militarnych.

W ramach ewakuacji I, II i III stopnia należy przewidzieć zarówno ewakuację zorganizowaną, jak i samoewakuację.

Samoewakuacja polega na przemieszczeniu się ludności z rejonów w których może wystąpić lub wystąpiło bezpośrednio zagrożenie dla życia i zdrowia poza strefę zagrożenia,. Prowadzona jest przede wszystkim w oparciu o własne możliwości (transportowe, zakwaterowania, itd.).

W związku z dynamicznym rozwojem motoryzacji, wiążącym się z posiadaniem własnych samochodów przez coraz większą liczbę rodzin (gospodarstw domowych), w procedurach ewakuacji I, II i III stopnia należy uwzględnić znaczącą rolę samoewakuacji – w większości przypadków ten rodzaj ewakuacji będzie elementem dominującym w procesie planowania i przeprowadzania ewakuacji. Może ona wystąpić jeszcze przed podjęciem decyzji o ewakuacji, jak również w czasie jej trwania.

W tym kontekście szczególna uwaga powinna zostać zwrócona na kwestie:

- oszacowania możliwej skali samoewakuacji,
- rozpoznania potencjalnych kierunków i rejonów samoewakuacji – w tym powiązania rodzinne, posiadanie działek rekreacyjnych, możliwość zakwaterowania (w wyznaczonych zasobach mieszkalnych – domy wczasowe, internaty, hotele, dokwaterowanie do rodzin zamieszkałych w rejonie rozmieszczenia),
- wyznaczenia dróg ewakuacji i kierowania ruchem,
- zapewnienie zaopatrzenia w paliwa oraz pomocy technicznej na trasach ewakuacji,
- zapewnienie zaopatrzenia w wodę, żywność i udzielanie pomocy medycznej.

Kierowanie przebiegiem samoewakuacji będzie się ograniczać do podawania zaleconych kierunków, dróg (ewakuacji) i rejonów (docelowych miejsc) dla ewakuowanych. Ten rodzaj ewakuacji charakteryzuje się słabą organizacją, niekontrolowanym przemieszczaniem się ludności, brakiem dokumentów itp.

Założeniem, które należy przyjąć przy rozmieszczaniu ludności, jest nie rozdzielanie rodzin.

Ewakuacja ludności powinna odbywać się z reguły w obrębie danej jednostki administracyjnej. Jeżeli zachodzi potrzeba rozmieszczenia ludności poza jej granicami, wymaga to uzgodnień pomiędzy właściwymi organami władzy tych jednostek administracyjnych. W drodze umów partnerskich sąsiadujące ze sobą jednostki samorządowe mogą uzgodnić dysponowanie wspólnymi systemami łączności, wyszkolonym personelem, specjalistycznym sprzętem itp.

Istotne znaczenie dla przebiegu ewakuacji ma partnerstwo publiczno-prywatne (sektor prywatny, organizacje pozarządowe i pomocowe) oraz współpraca z innymi organami administracji publicznej. Ważnym elementem jest ochrona ochotników, którzy biorą udział w działaniach związanych z ewakuacją.

5. Organizacja ewakuacji

5.1. Zarządzanie ewakuacji I i II stopnia

W przypadku ewakuacji I i II stopnia decyzję o jej przeprowadzeniu, w zależności od rodzaju i skali zagrożenia podejmują:

- a. wójt (burmistrz, prezydent miasta), starosta, wojewoda z obszarów bezpośrednio zagrożonych;
- b. organy kierujące działaniami w celu zapobieżenia skutkom klęski żywiołowej lub ich usunięcia, w zależności od obszaru objętego klęską są to:
  - wójt (burmistrz, prezydent miasta) – jeżeli stan klęski żywiołowej wprowadzono tylko na obszarze gminy,
  - starosta – jeżeli stan klęski żywiołowej wprowadzono na obszarze więcej niż jednej gminy wchodzącej w skład powiatu,

- wojewoda – jeżeli stan klęski żywiołowej wprowadzono na obszarze więcej niż jednego powiatu wchodzącego w skład województwa,
- minister właściwy do spraw wewnętrznych lub inny (właściwy) minister – jeżeli stan klęski żywiołowej wprowadzono na obszarze więcej niż jednego województwa,
- c. wojewoda w przypadku zdarzeń radiacyjnych o zasięgu wojewódzkim,
- d. minister właściwy do spraw wewnętrznych w przypadku zdarzeń radiacyjnych o zasięgu krajowym,
- e. osoba kierująca akcją ratunkową; w tym przypadku zakres oraz sposób organizacji działań określa organ władzy publicznej (nie dotyczy II stopnia ewakuacji).

Do obowiązku wójta, (burmistrza, prezydenta miasta) oraz właściwego terenowo organu obrony cywilnej (jeżeli zachodzi taka konieczność) należy zabezpieczenie warunków niezbędnych do przetrwania ewakuowanej i poszkodowanej ludności oraz ewakuowanych zwierząt.

5.2. Zarządzanie ewakuacji III stopnia

W przypadku ewakuacji III stopnia decyzję o jej przeprowadzeniu podejmują terenowe organy obrony cywilnej lub organy wojskowe (w strefie bezpośrednich działań wojennych), we współdziałaniu z właściwymi organami obrony cywilnej, zgodnie z zasadami określonymi w ustawie z dnia 29 sierpnia 2002 r. o stanie wojennym oraz o kompetencjach Naczelnego Dowódcy Sił Zbrojnych i zasadach jego podległości konstytucyjnym organom Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 2002 r., Nr 156 poz. 1301 z późn. zm.), ustawie z dnia 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony RP (Dz. U. z 2004 r. Nr 241, poz. 2416 z późn. zm.) oraz rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 25 czerwca 2002 r. w sprawie szczegółowego zakresu działania Szefa Obrony Cywilnej Kraju, szefów obrony cywilnej województw, powiatów i gmin (Dz. U. z 2002 r., Nr 96, poz. 850).

6. Planowanie ewakuacji

6.1. Planowanie ewakuacji I i II stopnia

Planowanie na wypadek ewakuacji jest obowiązkiem wszystkich władz odpowiedzialnych za bezpieczeństwo powszechne.

Aby ewakuacja okazała się skuteczną formą ochrony ludności, powinna być należycie zaplanowana.

Ewakuację zarządza się w razie takiej konieczności oraz pewności, że w ten sposób zostanie zwiększony poziom bezpieczeństwa.

Dla zapewnienia sprawnego i skutecznego przebiegu ewakuacji i sprawnej jej koordynacji konieczne jest przygotowanie planu ewakuacji, jako elementu planu reagowania kryzysowego (ewakuacja I i II stopnia) oraz planu obrony cywilnej (ewakuacja III stopnia). Plan taki winien precyzować zarówno koncepcję prowadzenia ewakuacji, w zależności od istniejących uwarunkowań, jak i określać zasoby niezbędne do realizacji tego zadania. Warunkiem skuteczności tego planu jest jego aktualność, która sprawdzana musi być poprzez regularnie prowadzoną inwentaryzację zasobów i weryfikację przyjętych rozwiązań.

Potencjalne zagrożenia mogą powodować konieczność ewakuacji. W związku z powyższym należy opracować załącznik funkcjonalny, opisujący sposób ewakuacji zagrożonej ludności oraz zwierząt, zapewnienia im miejsc czasowego pobytu, żywności,

zawierający ewentualne modyfikacje dla różnych zagrożeń, odnoszące się do miejsca ewakuacji, czasu jej realizacji oraz skali.

Plan ewakuacji będący elementem składowym planu reagowania kryzysowego powinien określać w szczególności:

- a) obiekty i obszary przewidziane do ewakuacji, w zależności od możliwych do zaistnienia zagrożeń,
- b) liczbę osób przewidzianych do ewakuacji,
- c) kryteria wyznaczania osób do ewakuacji, w tym kolejność ewakuacji oraz osoby, które z różnych względów nie podlegają ewakuacji (jeżeli taka sytuacja występuje),
- d) oszacowanie możliwej skali samoewakuacji, w tym kierunków i miejsc przemieszczenia,
- e) kryteria podjęcia decyzji o ewakuacji;

w kontekście podjęcia decyzji o ewakuacji należy rozpatrywać przede wszystkim możliwość:

- wystąpienia niebezpiecznych dla zdrowia i życia stężeń niebezpiecznych substancji chemicznych w wyniku poważnej awarii przemysłowej w zakładzie lub katastrofy związanej z transportem towarów niebezpiecznych,
- niebezpiecznego dla zdrowia skażenia promieniotwórczego,
- katastrofalnej powodzi i katastrofalnego zatopienia,
- powstania pożaru wielkoobszarowego, zwłaszcza pożaru dużego kompleksu leśnego lub torfowiska,
- wystąpienia aktów terroru,
- itp.;

- f) osoby (organy) uprawnione do zarządzania ewakuacji,
- g) sposoby (techniki) ogłaszania ewakuacji,
- h) trasy oraz docelowe miejsca przemieszczenia ewakuowanej ludności i mienia,
- i) osoby (grupy osób, zespoły, formacje itd.) odpowiedzialne za prowadzenie ewakuacji;

w powyższym kontekście należy przede wszystkim określić:

- osoby odpowiedzialne za wyznaczanie (zgodnie z założeniami planistycznymi lub doraźnie, w przypadku niemożności zastosowania tych wytycznych) miejsc ewakuacji poszczególnych grup ludności oraz wskazywanie sposobu i tras przemieszczania,
- zespoły ewidencyjno – informacyjne,
- zespoły pomocy medycznej,
- zespoły kierowania ruchem na trasach ewakuacji,
- zespoły porządkowo – ochronne, odpowiedzialne m.in. za ochronę pozostawionego mienia, egzekwowanie nakazu ewakuacji oraz ewentualnego okresu kwarantanny na terenach skażonych,
- zespoły pomocy logistycznej, w tym technicznej;

- j) zespoły zbiórki osób ewakuowanych,
- k) zespoły załadunku na środki transportu,
- l) zespoły wyładowcze,
- m) zespoły rozdzielcze,
- n) szczegółowe wykazy i sposób realizacji zadań prowadzonych w wyznaczonych punktach przez poszczególne zespoły,
- o) sposób zabezpieczenia i ochrony opuszczonych rejonów,

- p) zestawienia planowanych środków transportu, wytypowanych miejsc czasowego pobytu oraz źródła i tryb pozyskiwania materiałów i środków logistycznych,
- q) sposób powrotu osób oraz mienia do miejsc stałego zamieszkania lub lokalizacji po ustaniu zagrożenia,
- r) organizacja łączności i sposób kierowania procesem ewakuacji,
- s) inne dane według potrzeb.

Dla ewakuacji I stopnia nie opracowuje się oddzielnego planu ewakuacji! Ze względu na nagłość zdarzenia z zasady nie rozwija się elementów organizacyjnych procesu ewakuacji. Niektóre przedsięwzięcia dotyczące ewakuacji I stopnia powinny być zawarte w planie ewakuacji II stopnia.

Przedsięwzięcia dotyczące ewakuacji I stopnia, które powinny być ujęte w ww. planach to m.in.:

- procedury alarmowania podmiotów o wystąpieniu zagrożenia,
- procedury ostrzegania ludności o zbliżającym się zagrożeniu,
- przygotowanie w dyspozycji środków transportu,
- zabezpieczenie logistyczne, w tym zastępczych miejsc czasowego pobytu, żywności, opieki medycznej, wsparcia psychologicznego itp.

6.2. Planowanie ewakuacji III stopnia

W przypadku ewakuacji III stopnia główny wysiłek planistyczny spoczywa na organach (szefach) obrony cywilnej odpowiedzialnych za sporządzenie planów obrony cywilnej. W ramach ewakuacji III stopnia ujętej w planie obrony cywilnej należy określić w szczególności:

- a) obiekty i tereny przewidziane do ewakuacji, liczby ewakuowanych osób, w zależności od możliwych do zaistnienia zagrożeń militarnych,
- b) koncepcję i sposób prowadzenia ewakuacji,
- c) kryteria wyznaczania osób do ewakuacji, w tym kolejność ewakuacji oraz osoby, które z różnych względów nie podlegają ewakuacji,
- d) oszacowanie możliwej skali samoewakuacji, w tym kierunków i miejsc przemieszczenia,
- e) kryteria podjęcia decyzji o ewakuacji;

w kontekście podjęcia decyzji należy rozpatrywać przede wszystkim:

- obiekty mogące stanowić cel ataku nieprzyjaciela, w szczególności ataku powietrznego,
- tereny możliwych bezpośrednich działań zbrojnych,
- nie prowadzenie ewakuacji przez tereny na których może wystąpić zagrożenie katastrofalnymi zatopieniami;

- f) osoby (organy) uprawnione do zarządzania ewakuacji,
- g) sposoby (techniki) ogłaszania ewakuacji,
- h) trasy oraz docelowe miejsca przemieszczenia ewakuowanej ludności i mienia,
- i) osoby (grupy osób, zespoły, formacje itd.) odpowiedzialne za prowadzenie ewakuacji;

w przedmiotowym kontekście należy określić przede wszystkim:

- osoby odpowiedzialne za wyznaczanie (zgodnie z założeniami planistycznymi lub doraźnie, w przypadku niemożności zastosowania tych wytycznych) miejsc

- ewakuacji poszczególnych grup ludności oraz wskazywanie sposobu i tras przemieszczania,
- zespoły ewidencyjno – informacyjne,
  - zespoły pomocy medycznej,
  - zespoły kierowania ruchem na trasach ewakuacji,
  - zespoły porządkowo – ochronne, odpowiedzialne m.in. za ochronę pozostawionego mienia, egzekwowanie nakazu ewakuacji oraz ewentualnego okresu kwarantanny na terenach skażonych,
  - zespoły pomocy logistycznej, w tym technicznej;
- j) zespoły zbiórki osób ewakuowanych,
  - k) zespoły załadunku na środki transportu,
  - l) zespoły wyładowcze,
  - m) zespoły rozdzielcze,
  - n) szczegółowe wykazy i sposób realizacji zadań prowadzonych w wyznaczonych punktach przez poszczególne zespoły,
  - o) zestawienia planowanych środków transportu, wytypowanych miejsc czasowego pobytu oraz źródła i tryb pozyskiwania materiałów i środków logistycznych,
  - p) sposób zabezpieczenia i ochrony pozostawionego mienia,
  - q) sposób powrotu osób oraz mienia do miejsc stałego zamieszkania lub lokalizacji po ustaniu zagrożenia,
  - r) organizacja łączności i sposób kierowania procesem ewakuacji,
  - s) inne elementy według potrzeb.

W stanach stałej gotowości obronnej państwa czasu pokoju, kryzysu i wojny, należy zawrzeć kwestie ewakuacji transgranicznej – jeżeli taką ewakuację planuje się lub może ona wystąpić w ramach samoewakuacji.

We wskazanym obszarze należy stosować postanowienia ogólnie obowiązujących aktów prawnych oraz zawartych umów i porozumień międzynarodowych, dotyczących współpracy transgranicznej na wypadek zagrożeń. W planach należy wskazać osoby odpowiedzialne za utrzymywanie kontaktów międzynarodowych oraz w formie załączników wykaz zawartych porozumień.

Problematyka będąca przedmiotem zapisów planów obrony cywilnej w zakresie ewakuacji powinna mieć swoje odzwierciedlenie w planach operacyjnych, o których mowa w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 15 czerwca 2004 r. w sprawie warunków i trybu planowania i finansowania zadań wykonywanych w ramach przygotowań obronnych państwa przez organy administracji rządowej i organy samorządu terytorialnego (Dz.U. z 2004 r., Nr 152, poz.1599 z późn. zm.).

Ze względu na skalę i złożoność ewakuacji, jej przygotowaniem winny się zająć komórki organizacyjne właściwe w sprawach zarządzania kryzysowego i obrony cywilnej urzędów wojewódzkich, starostw powiatowych, urzędów gmin (miast), we współpracy z innymi komórkami organizacyjnymi właściwych urzędów oraz podmiotów, osób i innych instytucji. Do zadań zespołu zarządzania kryzysowego określonego szczebla administracji należy przygotowanie i przedstawienie organom właściwym w sprawach zarządzania kryzysowego i obrony cywilnej wniosków dotyczących wykonania, zmiany lub zaniechania działań ujętych w planach ewakuacji. Ze względu na fakt, iż zadania oraz możliwości poszczególnych szczebli administracji w przedmiotowym zakresie są różne, treść planów ewakuacji na poszczególnych szczeblach może się różnić.

Do głównych zadań zespołu w trakcie przygotowania i prowadzenia ewakuacji należy m.in.:

- zebranie niezbędnych danych i opracowanie koncepcji ewakuacji;
- przekazanie niezbędnych informacji podmiotom zaangażowanym w proces ewakuacji;
- koordynowanie i udzielanie pomocy jednostkom organizacyjnym w zakresie realizacji prac planistycznych związanych z ewakuacją (przyjęciem) ludności;
- opracowanie planu ewakuacji oraz jego aktualizowanie;
- zapoznanie ludności z zasadami i sposobami ewakuacji poprzez działalność informacyjną i szkoleniową;
- kierowanie przebiegiem ewakuacji oraz zbieranie danych o jej przebiegu i ich analizowanie.

7. Zasady opracowania planów ewakuacji (przyjęcia) ludności

Plany ewakuacji (przyjęcia) ludności opracowują komórki organizacyjne właściwe w sprawach zarządzania kryzysowego i obrony cywilnej na określonych szczeblach administracji, we współpracy z innymi komórkami organizacyjnymi właściwych urzędów oraz podmiotów, osób i innych instytucji. Stanowią one integralną część planów reagowania kryzysowego (ewakuacja II stopnia) oraz planów obrony cywilnej (ewakuacja III stopnia). Plan ewakuacji (przyjęcia) ludności III stopnia, podlega uzgodnieniu z organami wojskowymi, Policji, straży granicznej (w strefie nadgranicznej), Państwowej Straży Pożarnej, organizacjami pozarządowymi, PKP, telekomunikacji, sąsiednimi terenowymi organami OC (np. wojewódzki plan ewakuacji winien zostać uzgodniony z wojewodami sąsiednich województw), z Szefem Obrony Cywilnej wyższego szczebla, oraz innymi podmiotami wg potrzeb. Podpisuje go kierownik komórki organizacyjnej właściwej w sprawach zarządzania kryzysowego i obrony cywilnej (np. na szczeblu wojewódzkim – Dyrektor Wydziału Bezpieczeństwa i Zarządzania Kryzysowego), a zatwierdza szef OC danego szczebla.

Przedsięwzięcia dotyczące ochrony zabytków, ujmowane są w oddzielnie opracowywanych planach ochrony zabytków na wypadek konfliktu zbrojnego i sytuacji kryzysowych – ustawa z dnia 23 lipca 2003 r., o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. z 2003 r., Nr 162, poz. 1568 z późn. zm.). Egzemplarz przedmiotowego planu ewakuacji powinien być załącznikiem do planu obrony cywilnej.

8. Elementy składowe planów ewakuacji (przyjęcia) ludności ujmowane w planach reagowania kryzysowego

Poniżej przedstawione zostały elementy składowe planów ewakuacji stopnia II, stanowiących załączniki funkcjonalne planów reagowania kryzysowego szczebla wojewódzkiego, powiatowego, gminnego.

Plan ewakuacji (przyjęcia) ludności na szczeblu województwa obejmuje:

Plan ewakuacji (przyjęcia) ludności na szczeblu województwa składa się z części graficznej na mapie w skali 1:100 000 oraz części opisowej (legandy).

W części graficznej ujmuje się:

- a. granicę województwa,

- b. granice jednostek administracyjnych powiatów i gmin,
- c. obiekty i miejsca zagrożone oraz rejony, z których planuje się ewakuację ludności,
- d. drogi ewakuacji ludności,
- e. rejony rozmieszczenia ewakuowanej ludności z podaniem jej liczby,
- f. pojemność rejonów przyjęcia ludności,
- g. czasy zakończenia ewakuacji ludności,
- h. drogi dla ludności przemieszczającej się w ramach samoewakuacji,
- i. rozmieszczenie elementów organizacyjnych ewakuacji (przyjęcia) ludności,
- j. rozmieszczenie posterunków regulacji ruchu.

W części opisowej (legendzie) ujmuje się:

- a. cel i zamiar ewakuacji (przyjęcia) ludności,
- b. wykaz osób kierujących procesem ewakuacji (przyjęcia) ludności i plan alarmowania osób kierujących procesem ewakuacji,
- c. sposób powiadamiania ludności o zarządzanej ewakuacji ludności,
- d. zestawienie elementów organizacyjnych ewakuacji (przyjęcia) ludności i plan osiągnięcia przez nie gotowości,
- e. zestawienie liczbowe ewakuowanej/przyjmowanej ludności (w tym oszacowanie możliwej skali samoewakuacji) z poszczególnych rejonów, z podaniem miejsc (rejonów) rozmieszczenia,
- f. zestawienie środków transportu do zabezpieczenia procesu ewakuacji (przyjęcia) ludności,
- g. sposób powiadamiania ludności o zarządzanej ewakuacji ludności,
- h. inne niezbędne dane, takie jak sposób zabezpieczenia medyczno – sanitarnego, porządkowo – ochronnego i regulacji ruchu.

Plan ewakuacji (przyjęcia) ludności na szczeblu powiatu:

Składa się z części graficznej na mapie w skali 1:25 000 lub planie miasta oraz części opisowej (legandy).

Część graficzna obejmuje:

- a. granice powiatu,
- b. granice gmin,
- c. obiekty (zakłady pracy) stwarzające szczególne zagrożenie dla ludności,
- d. rejony, z których planuje się ewakuację ludności,
- e. drogi wyznaczone do celów ewakuacji ludności,
- f. kierunki ewakuacji z podaniem liczby ludności,
- g. rozmieszczenie elementów organizacyjnych procesu ewakuacji (przyjęcia) ludności wraz z podaniem czasu osiągnięcia gotowości,
- h. rozmieszczenie posterunków regulacji ruchu,
- i. czas wyjścia ludności poza obszar, z którego prowadzi się ewakuację.

Część opisowa (legenda) obejmuje:

- a. cel i zamiar ewakuacji (przyjęcia) ludności,
- b. wykaz osób kierujących procesem ewakuacji (przyjęcia) ludności i plan ich alarmowania,

- c. sposób powiadamiania ludności o zarządzanej ewakuacji,
- d. organizację zabezpieczenia opuszczonych pomieszczeń mieszkalnych,
- e. zestawienie elementów organizacyjnych ewakuacji (przyjęcia) i plan osiągnięcia przez nie gotowości,
- f. zestawienie liczby osób przewidzianych do ewakuacji (w tym oszacowanie możliwej skali samoewakuacji),
- g. zestawienie i sposób zabezpieczenia środków transportowych na potrzeby ewakuacji,
- h. inne niezbędne dane.

Plan ewakuacji (przyjęcia) ludności na szczeblu gminy (miasta):

Składa się z części graficznej na mapie w skali 1:10 000 oraz części opisowej (legandy).

Część graficzna obejmuje:

- a. granicę gminy i sołectw (osiedli),
- b. obiekty stwarzające szczególne zagrożenie, z oznaczeniem stref zagrożonych i liczby ludności przewidzianej do ewakuacji,
- c. rejony planowanego rozmieszczenia ludności z oznaczeniem jednostki organizacyjnej kierującej ludność,
- d. drogi kołowe i kolejowe wyznaczone do przemieszczania ludności,
- e. rozmieszczenie punktów organizacyjnych procesu ewakuacji (przyjęcia) ludności oraz liczba osób obsługiwanych przez te punkty,
- f. rozmieszczenie posterunków regulacji ruchu,
- g. czasy zakończenia rozmieszczenia ludności na terenie gminy.

Część opisowa (legenda) obejmuje:

- a. cel i zamiar ewakuacji (przyjęcia) ludności,
- b. wykaz osób kierujących procesem ewakuacji (przyjęcia) ludności i plan ich powiadamiania,
- c. sposób powiadamiania ludności o zarządzanej ewakuacji ludności,
- d. organizację powiadamiania sołectw o ewakuacji (przyjęciu) ludności,
- e. zestawienie elementów organizacyjnych ewakuacji (przyjęcia) ludności i czas ich rozwinięcia,
- f. zestawienie ludności planowanej do ewakuacji (przyjęcia) z podziałem na poszczególne sołectwa,
- g. zestawienie planowanych, niezbędnych środków transportowych do zabezpieczenia ewakuacji (przyjęcia) ludności,
- h. organizację zabezpieczenia porządkowo – ochronnego i regulacji ruchu,
- i. organizację zabezpieczenia medyczo – sanitarnego i technicznego,
- j. inne niezbędne informacje.

9. Elementy składowe planów ewakuacji (przyjęcia) ludności ujmowane w planach obrony cywilnej

Poniżej przedstawione zostały elementy składowe planów ewakuacji stopnia III, stanowiących załączniki funkcjonalne planów obrony cywilnej szczebla wojewódzkiego, powiatowego i gminnego.

Plan ewakuacji (przyjęcia) ludności na szczeblu województwa obejmuje:

Plan ewakuacji (przyjęcia) ludności na szczeblu województwa składa się z części graficznej na mapie w skali 1:100 000 oraz części opisowej (legendy).

W części graficznej ujmuje się:

- a. granicę województwa,
- b. granice administracyjne powiatów,
- c. obiekty i tereny przewidziane do ewakuacji z liczbą ewakuowanych osób, w zależności od możliwych do zaistnienia zagrożeń militarnych,
- d. drogi ewakuacji ludności,
- e. rejony rozmieszczenia ewakuowanej ludności z podaniem jej liczby,
- f. pojemność rejonów przyjęcia ludności,
- g. czasy zakończenia ewakuacji ludności,
- h. drogi dla ludności przemieszczającej się w ramach samoewakuacji,
- i. rozmieszczenie elementów organizacyjnych ewakuacji (przyjęcia) ludności,
- j. rozmieszczenie posterunków regulacji ruchu.

W części opisowej (legendzie) ujmuje się:

- a. cel i zamiar ewakuacji (przyjęcia) ludności,
- b. wykaz osób kierujących procesem ewakuacji (przyjęcia) ludności i plan ich alarmowania,
- c. sposób powiadamiania ludności o zarządzanej ewakuacji ludności,
- d. zestawienie elementów organizacyjnych ewakuacji (przyjęcia) ludności i plan osiągania przez nie gotowości,
- e. zestawienie liczbowe ewakuowanej ludności z poszczególnych rejonów, z podaniem miejsc (rejonów) rozmieszczenia; (w tym celu należy oszacować możliwą skalę samoewakuacji, w tym kierunków i miejsc przemieszczenia),
- f. zestawienie środków transportu do zabezpieczenia procesu ewakuacji (przyjęcia) ludności,
- g. inne niezbędne dane, takie jak sposób zabezpieczenia medyczo – sanitarnego, porządkowo – ochronnego i regulacji ruchu.

Plan ewakuacji (przyjęcia) ludności na szczeblu powiatu:

Składa się z części graficznej na mapie w skali 1:25 000 lub planie miasta oraz części opisowej (legendy).

Część graficzna obejmuje:

- a. granice powiatu,
- b. granice gmin,
- c. obiekty (zakłady pracy) stwarzające szczególne zagrożenie dla ludności,
- d. rejony, z których planuje się ewakuację ludności,
- e. drogi wyznaczone do celów ewakuacji ludności,
- f. kierunki ewakuacji z podaniem liczby ludności,
- g. rozmieszczenie elementów organizacyjnych procesu ewakuacji (przyjęcia) ludności wraz z podaniem czasu ich gotowości,
- h. rozmieszczenie posterunków regulacji ruchu,
- i. czas wyjścia ludności poza obszar, z którego prowadzi się ewakuację.

Część opisowa (legenda) obejmuje:

- a. cel i zamiar ewakuacji (przyjęcia) ludności,
- b. wykaz osób kierujących procesem przyjęcia ludności i plan ich alarmowania,
- c. sposób powiadamiania ludności o zarządzanej ewakuacji,
- d. organizację zabezpieczenia pozostawionego mienia,
- e. zestawienie elementów organizacyjnych ewakuacji i planu osiagania przez nie gotowości,
- f. zestawienie liczbowe osób przewidzianych do ewakuacji (w tym oszacowanie możliwej skali samoewakuacji),
- g. zestawienie i sposób zabezpieczenia środków transportowych na potrzeby ewakuacji,
- h. inne niezbędne dane.

Plan ewakuacji (przyjęcia) ludności na szczeblu gminy (miasta) obejmuje:

Składa się z części graficznej na mapie w skali 1:10 000 oraz części opisowej (legendy).

Część graficzna obejmuje:

- a. granicę gminy i sołectw (osiedli),
- b. obiekty stwarzające szczególne zagrożenie,
- c. rejony planowanego rozmieszczenia ludności z oznaczeniem jednostki organizacyjnej kierującej ludność,
- d. drogi kołowe i kolejowe wyznaczone do przemieszczania ludności,
- e. rozmieszczenie elementów organizacyjnych procesu ewakuacji (przyjęcia) ludności oraz liczba ludności obsługiwana przez nie,
- f. rozmieszczenie posterunków regulacji ruchu,
- g. czasy zakończenia rozmieszczenia ludności na terenie gminy.

Część opisowa (legenda) obejmuje:

- a. cel i zamiar (ewakuacji) przyjęcia ludności,
- b. wykaz osób kierujących procesem ewakuacji (przyjęcia) ludności i plan ich alarmowania,
- c. organizację powiadamiania sołectw o przyjęciu ludności,
- d. sposób powiadamiania ludności o zarządzanej ewakuacji ludności,
- e. zestawienie elementów organizacyjnych ewakuacji (przyjęcia) ludności i czas ich rozwinięcia,
- f. zestawienie ludności planowanej do ewakuacji (przyjęcia) z podziałem na poszczególne sołectwa,
- g. zestawienie planowanych, niezbędnych środków transportowych do zabezpieczenia ewakuacji (przyjęcia) ludności,
- h. organizację zabezpieczenia porządkowo – ochronnego i regulacji ruchu,
- i. organizację zabezpieczenia medyczo – sanitarnego,
- j. inne niezbędne informacje.

Biorąc pod uwagę zakres zadań i informacji przekazywanych pomiędzy poszczególnymi ogniwami administracji, które są niezbędne do opracowania planów, koniecznym jest przyjęcie zasady, że w pierwszej kolejności opracować należy plany gminne, następnie powiatowe i wojewódzkie.

10. Elementy organizacyjne ewakuacji ludności

Dla sprawnego przebiegu procesu ewakuacji (przyjęcia) ludności tworzy się następujące elementy organizacyjne:

- a) w rejonach objętych ewakuacją:
  - zespoły ewidencyjno – informacyjne (ZEI);
  - zespoły zbiórki (ZZb);
  - zespoły załadowcze na środki transportu (ZZ);
  - zespoły pomocy medycznej (ZPM);
- b) na trasach ewakuacji:
  - zespoły pomocy medycznej (ZPM);
  - zespoły pomocy logistycznej, w tym technicznej (ZPL);
- c) w docelowym miejscu przeznaczenia:
  - zespoły wyładowcze (ZW);
  - zespoły rozdzielcze (ZR);
  - zespoły pomocy medycznej (ZPM).

Zespół ewidencyjno – informacyjny, zwany dalej (ZEI) – jest początkowym ogniwem procesu ewakuacji ludności. Powinien koordynować działalność komórek organizacyjnych prowadzących sprawy rejestracji i wydawania kart ewakuacji. W ZEI rejestruje i wydaje się karty ewakuacji osobom, którym przed zarządzeniem ewakuacji kart nie wydano, informuje się ludność o organizacji ewakuacji oraz kieruje się ją do miejsc załadunku lub zbiórki. Udziela się również zezwolenia na opuszczenie rejonu ewakuacji własnymi środkami transportu (jeżeli wcześniej nie dokonano tych czynności).

ZEI organizuje się w dogodnych miejscach ułatwiających jego funkcjonowanie oraz opuszczenie przez ludność – w możliwie najkrótszym czasie - rejonów objętych ewakuacją.

Struktura organizacyjna ZEI może być następująca:

- kierownik zespołu,
- sekcja informacyjna,
- sekcja ewidencyjna,
- sekcja porządkowo – ochronna.

Skład osobowy ZEI powinien zapewnić sprawną obsługę wszystkich osób przybywających do miejsc funkcjonowania tych zespołów. Kierownik ZEI utrzymuje łączność z zespołem zarządzania kryzysowego szczebla organizującego ZEI oraz z kierownikiem zespołu zbiórki lub zespołu załadowczego (jeżeli kieruje do nich ludność).

Zespół zbiórki, zwany dalej (ZZb) – zespół ten tworzy się w miejscach, z których ludność w sposób zorganizowany udaje się do miejsc rozmieszczenia zespołów rozdzielczych. Zespół ten organizuje się w przypadku ewakuacji pieszej. Zespół zbiórki prowadzi ewidencję ilościową ewakuowanej ludności oraz formuje kolumny i skierowuje na wyznaczone drogi marszu z przewodnikiem na czele. Dla przewodników, po opracowaniu planu ewakuacji przygotowuje się stosowną dokumentację (szkic drogi marszu, czas marszu, skład ilościowy kolumny, miejsca i okresy wypoczynku, zabezpieczenie marszu, itp.). Jeżeli kolumna dzieli

się na części, wyznacza się tzw. starszych poszczególnych części. W celu zachowania porządku wyznacza się odpowiednią ilość osób funkcyjnych. Każdej kolumnie nadaje się numer i przydziela niezbędne środki transportowe w celu przewiezienia bagażu.

Struktura organizacyjna zespołu zbiórki może być następująca:

- kierownik zespołu,
- sekcja ewidencyjna,
- sekcja organizacji kolumn,
- sekcja porządkowo – ochronna.

Skład osobowy ZZb powinien zapewnić sprawną obsługę wszystkich osób planowanych do wyjścia z miejsc funkcjonowania tych zespołów. Kierownik ZZb utrzymuje łączność z kierownikiem ZEI, z którego przysyłana jest ludność oraz kierownikiem ZR, do którego jest ona przemieszczana.

Zespół załadowczy na środki transportu, zwany dalej (ZZ) – zlokalizowany jest w miejscu, w którym ludność rozmieszcza się w środkach transportu. Rozwija się na stacjach, przystankach kolejowych, placach, w parkach itp. usytuowanych w miarę możliwości w pobliżu ZEI. W zespole należy unikać nadmiernego gromadzenia i przebywania ludności. ZZ rozdziela ludność do poszczególnych środków transportowych, jednocześnie prowadzi ewidencję ilościową ludności przybyłej do miejsc funkcjonowania tych zespołów.

Struktura organizacyjna ZZ może być następująca:

- kierownik zespołu,
- sekcja ewidencyjna,
- sekcja przewodników kolumn i załadunku,
- sekcja porządkowo – ochronna.

Skład osobowy ZZ powinien zapewnić sprawną obsługę wszystkich osób planowanych do wyjazdu z miejsc funkcjonowania tych zespołów. Kierownik punktu utrzymuje łączność z kierownikami ZEI, z których przysyłana jest ludność oraz kierownikami ZW, do których jest ona przemieszczana.

Zespół wyladowczy, zwany dalej (ZW) – organizuje się w przypadku ewakuacji z wykorzystaniem środków transportu, w miejscowościach, w których ludność je opuszcza. Zespół powinien zapewnić sprawne opuszczenie środków transportu przez ludność oraz niezwłoczne skierowanie jej do zespołu rozdzielczego lub bezpośrednio do miejsc zakwaterowania. W przypadku gdy ludność kierowana jest bezpośrednio do miejsc zakwaterowania, należy zebrać od niej odcinki „C” karty ewakuacji.

Struktura organizacyjna zespołu wyladowczego może być następująca:

- kierownik zespołu,
- sekcja informacyjna,
- sekcja ewidencyjna,
- sekcja transportu,
- sekcja rozprowadzająca,
- sekcja porządkowo – ochronna.

Sekcję ewidencyjną i transportu tworzy się, gdy ludność kierowana jest bezpośrednio do miejsc zakwaterowania. Skład osobowy ZW powinien zapewnić obsługę wszystkich osób planowanych do przybycia do miejsc funkcjonowania tych zespołów. Kierownik ZW utrzymuje łączność z kierownikiem ZZ i ZR, a w przypadku kierowania ludności bezpośrednio do miejsc rozmieszczenia – z gminnym zespołem zarządzania kryzysowego.

Zespół rozdzielczy, zwany dalej (ZR) – organizuje się w rejonie rozmieszczenia ludności. W zależności od potrzeb organizuje się go w pobliżu ZW lub oba zespoły w jednym miejscu (wtedy dostosowuje się strukturę organizacyjną stosownie do potrzeb). Powinien on być przygotowany do przyjęcia kolumn pieszych z ZZb i osób przybyłych z ZW (jeżeli ten nie kieruje ludności bezpośrednio do miejsc zakwaterowania). ZR zbiera odcinki „C” karty ewakuacji oraz informuje ludność o zasadach pobytu w nowym miejscu zakwaterowania (żywienie, pomoc lekarska itp.).

Dla przemieszczenia ludności z ZR do miejsc zakwaterowania przygotowuje się odpowiednią ilość środków transportowych (samochody, ciągniki, itp.). W razie ich braku ludność przemieszcza się pieszo.

Struktura organizacyjna ZR może być następująca:

- kierownik zespołu,
- sekcja ewidencyjno – informacyjna,
- sekcja transportu,
- sekcja rozprawdzająca,
- sekcja porządkowo – ochronna.

Skład osobowy ZR powinien zapewnić sprawną obsługę wszystkich osób planowanych do przejścia przez miejsca funkcjonowania tych zespołów. Kierownik ZR utrzymuje łączność z kierownikami ZW i ZZb, z których kierowana jest ludność oraz z gminnymi zespołami zarządzania kryzysowego. Do zespołu rozdzielczego powinni zostać skierowani łącznicy z poszczególnych miejscowości, których zadaniem będzie doprowadzenie grup ludności do poszczególnych miejscowości w celu zakwaterowania.

Elementy organizacyjne ewakuacji (przyjęcia) ludności tworzy się (za wyjątkiem zespołu pomocy medycznej i zespołu pomocy technicznej) na bazie komórek organizacyjnych urzędów prowadzących sprawę ewidencji ludności.

Zespół pomocy medycznej, zwany dalej (ZPM) – organizuje się na bazie personelu jednostek służby zdrowia. Rozmieszcza się je w tych samych miejscowościach co ZEI, ZZb i na trasach ewakuacji. Zadaniem ZPM jest udzielenie doraźnej pomocy medyczno – sanitarnej oraz kierowanie osób wymagających pomocy kwalifikowanej i specjalistycznej do odpowiednich jednostek służby zdrowia (szpitali, przychodni, ośrodków zdrowia). ZPM powinny dysponować środkami transportu (najlepiej karetkami) do przewożenia osób wymagających udzielenia pomocy poza nimi.

Struktura organizacyjna ZPM może być następująca:

- kierownik zespołu,
- sekcja pomocy doraźnej,
- sekcja transportowa.

Skład osobowy zespołu powinien zapewnić sprawną obsługę wszystkich osób wymagających udzielenia pomocy kwalifikowanej lub specjalistycznej. Kierownik ZPM utrzymuje łączność z najbliższymi jednostkami służby zdrowia, do których przewidywane jest kierowanie osób.

Zespół pomocy logistycznej, zwany dalej (ZPL) – organizuje się w celu logistycznego zabezpieczenia procesu ewakuacji, w tym ciągłości ruchu pojazdów. Tworzy się je na bazie stacji obsługi i warsztatów samochodowych rozmieszczonych na trasach ewakuacji ludności oraz innych miejscach pozwalających na skuteczną realizację przedsięwzięć logistycznych takich jak żywność, zaopatrzenie w wodę i inne.

Struktura organizacyjna ZPL* może być następująca:

- kierownik zespołu,
- sekcja pomocy technicznej,
- specjaliści.

* struktura zespołu zależna od zakresu realizacji zadań.

Skład osobowy zespołu powinien zapewnić usunięcie awarii w pojazdach przewidzianych do wykorzystania w procesie ewakuacji ludności lub holowanie ich do warsztatów naprawczych. ZPL powinien dysponować ruchomym warszatem samochodowym oraz samochodem holowniczym oraz innym sprzętem w zależności od realizowanych zadań logistycznych. Kierownik ZPL powinien dysponować środkami łączności technicznej (radiotelefonicznej) do odbioru informacji o awariach pojazdów.

Można tworzyć inne elementy ewakuacji oraz łączyć wymienione wyżej, jeżeli organ planujący widzi taką potrzebę, a spowoduje to zwiększenie sprawności organizacyjnej podczas realizacji procesu ewakuacji. Ilość, rodzaj i skład elementów organizacyjnych ewakuacji winna być dostosowana do lokalnych potrzeb i możliwości oraz zapewnić sprawną obsługę /przebieg/ całego procesu ewakuacji (przyjęcia) ludności.

Organy OC poszczególnych szczebli samodzielnie określają strukturę oraz liczbę etatów dla poszczególnych elementów, mając na uwadze efektywne wykonywanie zadań.

Zespoły ewidencyjno – informacyjne obowiązane są po zakończeniu pracy zespołu przekazać do zespołu zarządzania kryzysowego uaktualniony wyciąg z zestawienia imiennego osób objętych ewakuacją. Zespoły rozdzielcze po zakończeniu procesu przyjęcia ludności, przekazują do zespołu zarządzania kryzysowego oraz referatu ds. ewidencji ludności imienny przydział miejsc zakwaterowania.

Na czas trwania ewakuacji organizuje się:

- zabezpieczenie transportowe,
- zabezpieczenie techniczne,
- zabezpieczenie porządkowo – ochronne,
- zabezpieczenie medyczo – sanitarne,
- zabezpieczenie socjalno – bytowe,
- zabezpieczenie łączności.

Zabezpieczenie transportowe polega na precyzyjnym zaplanowaniu niezbędnej ilości środków transportowych do przewozu ewakuowanej ludności z rejonów ewakuacji do rejonów rozmieszczenia. W planowaniu środków transportowych należy uwzględnić: własne środki transportowe ewakuowanej ludności, transport kolejowy, transport samochodowy, ewakuację pieszą (w przypadku braku możliwości zapewnienia przez ludność własnych środków transportu).

W celu pozyskania transportu kolejowego szefowie OC województw zawierają porozumienia z odpowiednimi podmiotami Kolei Państwowych i ustalają organizację i warunki przewozu.

Z liczby osób przewidzianych do ewakuacji transportem samochodowym (po odliczeniu osób ewakuowanych własnymi środkami i koleją) wynika liczba potrzebnych pojazdów samochodowych. Transport samochodowy pozyskuje się poprzez zawarcie stosownych umów, porozumień a także nakładając świadczenia osobiste i rzeczowe (wzór karty stanowi załącznik nr 7).

Przy planowaniu ewakuacji ludności transportem samochodowym należy przewidzieć możliwość przewozów rotacyjnych, uwzględniając liczbę miejsc w pojazdach, średnią prędkość kolumny 20 km/h oraz konieczność przewozu 50 kg bagażu na każdą osobę. Ewakuacja transportem samochodowym powinna odbywać się w kolumnach liczących do 10 pojazdów w kolumnie. W każdym pojeździe samochodowym wyznacza się osobę odpowiedzialną za znajdujących się w nim ludzi. Przewodnik kolumny powinien znać trasę, warunki przejazdu tą trasą i dysponować jej szkicem. Każda osoba (podmiot gospodarczy) powinna znać miejsce i czas stawiennictwa (dostarczenia) pojazdu po otrzymaniu wezwania. Pojazdy samochodowe powinny być sprawne technicznie, zaopatrzone w materiały pędne i eksploatacyjne oraz niezbędne wyposażenie ustalone w odrębnych przepisach.

Zabezpieczenie techniczne ewakuacji ludności stanowią zespoły pomocy logistycznej, w tym technicznej i środki łączności, w które powinny być wyposażone organa i elementy organizacyjne ewakuacji (przyjęcia) ludności. Ilość i rozmieszczenie ZPL określona jest w planie ewakuacji (przyjęcia) ludności. Środki łączności zapewniają szefowie OC.

W rejonach rozmieszczenia ewakuowanej ludności opiekę medyczno – sanitarną sprawują terenowe jednostki służby zdrowia. Część osób, które straciły dorobek życia, a niekiedy osoby bliskie, wymagać będą pomocy psychologicznej oraz religijnej. Osoby o takich kwalifikacjach należy przewidzieć w składzie elementów organizacyjnych ewakuacji. Żadna z osób, potrzebujących nie może pozostać bez pomocy, dlatego też w tym bardzo złożonym procesie jest miejsce dla wielu organizacji pozarządowych i wolontariuszy.

Opiekę sanitarno – epidemiologiczną organizuje się na bazie granicznych, wojewódzkich i powiatowych stacji sanitarno – epidemiologicznych (SSE). Zadaniem SSE jest sprawowanie nadzoru nad warunkami sanitarnymi w czasie ewakuacji oraz prowadzenie analiz laboratoryjnych w razie pojawienia się symptomów zatruc i zagrożenia epidemią. Jednostki służby zdrowia (w tym SSE) uczestniczące w ewakuacji (przyjęciu) ludności powinny uwzględnić zabezpieczenie medyczno – sanitarne tego procesu w swoich planach. Przy planowaniu zabezpieczenia medyczno – sanitarnego powinny opierać się na planie ewakuacji (przyjęcia) ludności i własnych zadaniach w tym zakresie.

Zabezpieczenie socjalno – bytowe organizują szefowie OC województw, powiatów i tych gmin, na terenie których planowane jest rozmieszczenie ewakuowanej ludności. Zabezpieczenie socjalno – bytowe obejmuje zakwaterowanie oraz zaopatrzenie w niezbędne artykuły konsumpcyjne (żywność, wodę, odzież, energię itp.).

Do zakwaterowania ewakuowanej ludności wykorzystuje się: ośrodki wczasowe, domy wypoczynkowe, hotele, internaty, świetlice i inne pomieszczenia nadające się do tego celu. W razie potrzeby ludność ewakuowaną dokwateruje się do ludności miejscowej. Jako normę zakwaterowania przyjmuje się 2 – 3m² powierzchni mieszkalnej na osobę.

Najważniejszym czynnikiem warunkującym przetrwanie ludności jest zabezpieczenie odpowiedniej ilości wody dla ewakuowanej ludności. Minimalna ilość wody powinna wynikać z następującego zestawienia.

Podstawowe zaopatrzenie ludności w wodę		
Woda do spożycia	2,5 – 3 litr/doba	w zależności od pory roku oraz występujących warunków atmosferycznych
Praktyki podstawowej higieny	2-6 litr/doba	
Gotowanie żywności	3 – 6 litr/doba	w zależności od rodzajów żywności, norm kulturowych i socjalnych
Suma	7,5 – 15 litr/doba	

Wskazaniem jest przyjęcie wartości 15 litrów/osoba/dzień, jako minimalną ilość wody, przy określaniu pojemności ewakuacyjnej rejonów.

Do zaopatrywania ewakuowanej ludności w produkty żywnościowe, wykorzystuje się sieć handlu detalicznego i hurtowego oraz punkty zbiorowego żywienia. Przy planowaniu zaopatrzenia ewakuowanej ludności należy uwzględnić wymóg zabrania przez nią żywności na okres 3 dni. W razie wprowadzenia systemu reglamentowania zaopatrzenia, terenowa administracja samorządowa wydaje ewakuowanej ludności bony (talony) na podstawie odcinków „C” kart ewakuacji.

Po wyczerpaniu przez ludność zapasów własnych żywności jednostki samorządu terytorialnego (gminy) wydają żywność dla ewakuowanej ludności z uwzględnieniem poniższych kryteriów:

- 2100 kcal/osoba/dzień,
- białka powinny być źródłem 10 – 12% całkowitej energii,
- tłuszcze powinny być źródłem 17% całkowitej energii.¹

Powyższe kryteria żywności są adresowane tylko dla ludności całkowicie zależnej od dostarczanej żywności. W przypadku gdy ludność może sama zapewnić sobie część zaopatrzenia, powyższe stawki żywnościowe powinny ulec modyfikacji (redukcji) na podstawie przeprowadzonej właściwej oceny.

Przy określaniu pojemności ewakuacyjnej regionu należy także wziąć pod uwagę liczbę ustępów. Należy dążyć do spełnienia wymogów określonych w § 28 ust. 1 rozdział 4 załącznika nr 3 pt. „Wymagania dla pomieszczeń i urządzeń higieniczno-sanitarnych” do rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 26 września 1997 r. w sprawie ogólnych przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy (Dz. U. z 2003r., Nr 169, poz. 1650 z późn. zm.):

- 1 miska ustępowa i 1 pisuar – 30 mężczyzn,
- 1 miska ustępowa – 20 kobiet.

¹ Dane opracowane na podstawie podręcznika pt. „Humanitarian Charter and Minimum Standards in Disaster Response” – the Sphere Project, edycja z 2004r.

Zabezpieczenie łączności obejmuje:

- łączność powiadamiania,
- łączność kierowania i współdziałania.

W łączności powiadamiania wykorzystuje się dostępne środki łączności radiowej i przewodowej (w tym regionalne rozgłośnie radiowe i telewizyjne oraz CB-radio). Ludność podlegająca ewakuacji powiadamia się nadając komunikaty przez regionalne rozgłośnie radiowe i telewizyjne, rozwieszając plakaty, rozdając ulotki oraz wykorzystując ruchome środki nagłaśniające. Członków zespołów zarządzania kryzysowego i obsady elementów organizacyjnych ewakuacji powiadamia się przez środki łączności telefonicznej (radiotelefonicznej) oraz gońców (dublujących system powiadamiania technicznymi środkami łączności).

W łączności kierowania i współdziałania wykorzystuje się środki łączności telefonicznej (w tym komórkowej), radiotelefonicznej, dalekopisowej, poczty elektronicznej i faksowej. W systemie łączności kierowania i współdziałania należy przewidzieć łączność z przełożonymi, organami współdziałającymi oraz ogniwami realizującymi i zabezpieczającymi proces ewakuacji (przyjęcia) ludności, a mianowicie między:

- a. zespołami zarządzania kryzysowego województwa, powiatów i gmin,
- b. ZEI a powiatowymi i gminnymi zespołami zarządzania kryzysowego,
- c. ZZb a odpowiednimi ZEI i ZZ,
- d. ZZ a odpowiednimi ZEI i ZZb,
- e. ZW a powiatowymi, gminnymi zespołami zarządzania kryzysowego, ZZ i ZR,
- f. ZR a powiatowymi, gminnymi zespołami zarządzania kryzysowego i ZW,
- g. ZPM a terenowymi jednostkami służby zdrowia,
- h. ZPL powinny posiadać środek łączności (np. telefon, radiotelefon) do odbierania informacji o awariach samochodowych środków transportowych na trasach przejazdu.

Niemniej istotne dla sprawnego przebiegu ewakuacji jest prowadzenie właściwej pracy informacyjnej oraz realizacja innych przedsięwzięć, które będą zapobiegały panice i ograniczały niekontrolowane opuszczanie rejonów zagrożonych.

Niezwykle ważnym jest, aby koordynator planowania zapewnił udział w zespole planistycznym wszystkim organizacjom (instytucje, komórki i osoby), które będą zaangażowane w proces ewakuacji:

- komórek organizacyjnych urzędu szefa władzy wykonawczej (zajmujących się ewidencją ludności i pojazdów, finansami oraz innych),
- policji, straży pożarnej, służby zdrowia, pomocy społecznej, itp.,
- technicznych służb miejskich,
- organizacji pozarządowych zajmujących się pomocą i ochotniczych organizacji ratowniczych oraz przedstawicieli kościoła,
- administratora szkolnictwa,
- lokalnych mediów,
- miejscowych zakładów przemysłowych i instytucji militarnych,
- rady społeczności lokalnej,
- organizacji zajmujących się opieką nad zwierzętami, włącznie ze służbą weterynaryjną,

- przedstawiciele sąsiednich społeczności, w celu skoordynowania wzajemnej pomocy,
- inne według lokalnych potrzeb.

Proces opracowania planu ewakuacji umownie można podzielić na następujące etapy:

- powołanie i zorganizowanie pracy zespołu planistycznego,
- analiza zagrożeń i ocena wrażliwości na te zagrożenia,
- określenie sił i środków możliwych do wykorzystania w procesie ewakuacji,
- opracowanie koncepcji ewakuacji,
- opracowanie projektu wstępnego planu,
- przygotowanie kolejnej wersji planu i jego weryfikacja przez zespół planistyczny,
- wprowadzenie niezbędnych poprawek oraz uzgodnienie projektu z uczestnikami procesu ewakuacji,
- opracowanie oraz przedstawienie planu do akceptacji i udostępnienie go uczestnikom procesu działań ewakuacji.

Ważnym jest, aby wszystkie podmioty uczestniczące w procesie ewakuacji, opracowały standardowe procedury, szczegółowo opisujące jak będą realizowały przydzielone im zadania.

Plan ewakuacji powinien zostać sprawdzony pod kątem zgodności z istniejącymi wymaganiami prawnymi i standardami, a także pod kątem jego przydatności praktycznej. Zasadnym również jest przeprowadzenie ćwiczeń z udziałem przedstawicieli zaangażowanych podmiotów, co powinno posłużyć do określenia procedury wprowadzania planu do użytku. Po zakończeniu ćwiczeń celowym jest odbycie sesji podsumowującej ich wyniki. Takie sesje mogą wpłynąć na zmiany w planie oraz na zmianę ról i obowiązków głównych osób funkcyjnych.

11. Prowadzenie ewakuacji ludności

Powiadamianie ludności o ewakuacji powinno nastąpić w formie komunikatów. Do jego ogłoszenia można wykorzystać sposób zwyczajowo przyjęty w danej społeczności, środki masowego przekazu (lokalne radio i telewizja, obwieszczenia, ulotki itp.).

Kierowanie procesem ewakuacji (przyjęcia) ludności polega m.in. na:

- 1) rozwinięciu elementów organizacyjnych procesu ewakuacji (przyjęcia) ludności w czasie wynikającym z kalkulacji,
- 2) utrzymaniu łączności z elementami organizacyjnymi ewakuacji,
- 3) skierowaniu do miejsc załadowczych i zbiórek planowanych środków transportowych,
- 4) wydaniu kart osobom podlegającym ewakuacji, które dotychczas ich nie posiadały.

Kierowanie akcją przyjęcia ludności polega m.in. na:

- 1) rozwinięciu zespołów wyładowczych i rozdzielczych, w czasie wynikającym z kalkulacji zespołu danego szczebla,
- 2) skierowaniu transportu, w celu przewiezienia ludności oraz jej bagażu do miejsc zakwaterowania,
- 3) zabezpieczeniu ludności na drogach pod względem medyczo – sanitarnym, porządkowo – ochronnym i w miarę potrzeb i możliwości pod względem żywnościowym.

W czasie ewakuacji należy prowadzić właściwą pracę informacyjną i uświadamiającą w celu zachowania porządku i dyscypliny, a także realizować inne przedsięwzięcia zapobiegające panice i niekontrolowanemu opuszczeniu przez ludność miejsc stałego zamieszkania. W celu przygotowania ludności do faktu wystąpienia możliwości ewakuacji na każdym szczeblu administracji publicznej na jego stronie internetowej w BIP należy umieścić opracowane zasady zachowania się ludności w czasie ogłaszania informacji o konieczności ewakuacji. Informacje te powinny także stanowić tematykę szkoleń z zakresu powszechnej samoobrony.

Po powiadomieniu o ewakuacji I i II stopnia, mieszkańcy podlegający temu procesowi powinni przygotować się do opuszczenia rejonu zagrożonego. Powinni zabrać ze sobą niezbędne dokumenty, posiadane środki ochrony przed skażeniami, rzeczy osobiste, podręczną apteczkę oraz żywność na trzy dni. Bagaż powinien być spakowany w sposób umożliwiający łatwe jego przenoszenie. Ogólna waga bagażu nie powinna przekraczać 20 kg na osobę dorosłą. Opuszczane mieszkania należy odpowiednio zabezpieczyć poprzez wyłączenie gazu, światła, wygaszenie pieców, dokładne zamknięcie drzwi i okien itp. Wskazane jest pozostawienie osobom zabezpieczającym domy i mieszkania adresów pobytu w planowanych rejonach rozmieszczenia po ewakuacji. Po takim przygotowaniu należy udać się do wyznaczonych miejsc rozmieszczenia zespołów zbiorów i ewidencyjno-informacyjnych. Rodzice (opiekunowie) powinni włożyć do kieszeni dzieci kartkę papieru z informacją nt. imienia i nazwiska dziecka, rodziców oraz adresu zamieszkania, tel. kontaktowy, (w miarę możliwości informację nt. grupy krwi i ewentualnych przewlekłego schorzenia). Osoby opuszczające rejon zagrożony własnymi środkami transportu udają się bezpośrednio do miejsc zakwaterowania.

Ewakuacja będzie przedsięwzięciem niezmiernie trudnym (zarówno w sferze planistycznej, jak też w praktycznym jej przeprowadzeniu), lecz w określonej sytuacji koniecznym, a nawet jedynym. Oznaczać bowiem może jedyną szansę na uratowanie życia. Przy realizacji tego procesu należy stosować zasadę dobrowolności [z uwzględnieniem obowiązków nałożonych na obywateli zapisami w ustawach: o klęsce żywiołowej (Dz.U. z 2002 r., Nr 62, poz. 558 z późn. zm.), o stanie wyjątkowym (Dz. U. z 2002 r., Nr 113, poz. 985 z późn. zm.) oraz o stanie wojennym oraz o kompetencjach Naczelnego Dowódcy Sił Zbrojnych i zasadach jego podległości konstytucyjnym organom Rzeczypospolitej Polskiej (Dz.U. z 2002 r., Nr 156, poz. 1301 z późn. zm.)]. To obywatel decyduje czy chce poddać się procesowi ewakuacji czy też nie. Właściwą decyzję podejmie tylko wtedy, gdy będzie przeszkolony i będzie posiadał niezbędne informacje dotyczące np. rodzaju i stopnia zagrożenia, ewentualnych skutków, sposobu zachowania się, itp. Dlatego też służby ratownicze powinny brać ten aspekt pod uwagę, ponieważ nie wolno takich ludzi pozostawić bez jakiegokolwiek opieki.

Ewakuacja jest procesem kosztownym, w związku z tym należy szukać rozwiązań, które pozwolą zmniejszyć jej nakłady finansowe. Takim sposobem wydaje się być systematyczne i powszechne szkolenie ludności. Pozwoli ono na zmianę mentalności i świadomości obywateli w zakresie potencjalnych i realnych zagrożeń. Tylko dobra znajomość lokalnych zagrożeń, zaufanie do władzy publicznej oraz znajomość akceptowanych sposobów zachowania się, pozwoli na zwiększenie stopnia bezpieczeństwa obywateli i zmniejszenie nakładów finansowanych z tym związanych. Poprzez szkolenie należy osiągnąć również taki efekt świadomości społecznej, aby obywatel zdawał sobie sprawę z tego, iż na nim też spoczywa odpowiedzialność za jego gotowość reagowania na zagrożenia. Jednak, jeśli sytuacja rozwija się w sposób niekorzystny dla niego, to musi mieć pewność, że pomoc otrzyma od władz lokalnych (gminnych czy powiatowych).

Istotnym jest, aby wszystkie podmioty uczestniczące w procesie ewakuacji, opracowały standardowe procedury, szczegółowo opisujące jak będą realizowały przydzielone im zadania.

Ponadto, problematyka ewakuacji powinna być sprawdzana w ramach ćwiczeń obrony cywilnej i zarządzania kryzysowego.

Uznaje się, że ewakuacja jest zakończona, gdy cała ewakuowana ludność została zakwaterowana w planowanych rejonach rozmieszczenia.

Realizacja przedsięwzięć ewakuacyjnych powinna być ściśle powiązana z realizacją zadań w ramach podwyższania gotowości obronnej państwa.

12. Charakterystyka ewakuacji zwierząt.

Ewakuacja zwierząt podobnie jak ewakuacja ludności jest procesem złożonym wymagającym stosownego planowania. Obie ewakuacje posiadają wiele cech spójnych. Również przy ewakuacji zwierząt wyróżnia się ewakuację I, II i III stopnia.

Ewakuacja I stopnia w przypadku konieczności jej przeprowadzenia nie różni się tokiem postępowania od ewakuacji ludności. Za jej przeprowadzenie odpowiedzialni są gospodarze obiektów, w których rozlokowany jest inwentarz żywy.

Często ewakuację zwierząt prowadzi się równoległe z ewakuacją ludności stąd też występuje zbieżność zasad postępowania.

Prawidłowo opracowany plan ewakuacji zwierząt powinien zawierać informację dotyczące kolejności wyprowadzania zwierząt oraz umieszczenia ich w środkach transportu.

Ewakuacja zwierząt w przypadkach nagłych, a więc ewakuacji I stopnia nie jest sprawą łatwą i wymaga odpowiedniego przygotowania, dlatego też przeprowadza się ją tylko wówczas, gdy nie stanowi bezpośredniego zagrożenia życia osób wykonujących to zadanie.

12.1. Zasady ewakuacji zwierząt na wypadek szczególnych zagrożeń.

Ewakuację prowadzi się na obszarze danej jednostki administracyjnej, a w razie konieczności poza ich granice. W przypadku zaistnienia konieczności ewakuacji zwierząt do sąsiednich jednostek administracyjnych muszą być podpisane stosowne porozumienia, które w swojej treści określałyby zasady organizacji przyjęcia, rozlokowania, wyżywienia itp. Tę samą zasadę stosuje się w przypadku prowadzenia ewakuacji pomiędzy powiatami.

Planując ewakuację zwierząt należy przyjąć zasadę – materiał hodowlany w pierwszej kolejności, a następnie zwierzęta użytkowe (gospodarskie).

W procesie ewakuacji biorą udział jednostki organizacyjne zapewniające m.in. opiekę weterynaryjną, transport, warunki bytowe oraz porządek i bezpieczeństwo.

Do ewakuacji wykorzystywane są dostępne środki transportu (głównie kolejowego - na duże odległości np. pomiędzy województwami i samochodowego - na krótsze odległości), w razie braku ich odpowiedniej ilości prowadzi się ją sposobem kombinowanym z udziałem środków przydzielonych i własnych, w ostateczności stosuje się pędzenie zwierząt.

12.2. Planowanie ewakuacji zwierząt.

Organem planującym ewakuację (przyjęcie) zwierząt na szczeblu wojewódzkim jest Wojewódzki Lekarz Weterynarii, a na szczeblu powiatowym powiatowy lekarz weterynarii.

Realizując proces ewakuacji należy współdziałać m.in. z odpowiednimi organami wojskowymi, Policji, straży granicznej, PSP, PKP, telekomunikacji, organizacjami pozarządowymi, jednostkami administracji rządowej i samorządowej (sąsiadami), itp.

W celu sprawnego przeprowadzenia ewakuacji zwierząt należy przede wszystkim określić:

- rejony objęte ewakuacją, trasy ewakuacji oraz rejony, do których nastąpi przemieszczenie zwierząt;
- siły i środki niezbędne do realizacji w/w zadania;
- sposób zapewnienia ewakuowanej zwierzynie pomocy weterynaryjnej, rozlokowania i niezbędnego zaopatrzenia;
- organizację współdziałania między innymi z organami wojskowymi, policji, PKP, Telekomunikacją Polską SA, Wojewódzką Inspekcją Weterynaryjną oraz szefami OC województw sąsiednich;
- elementy organizacyjne ewakuacji zwierząt w gminach objętych procesem ewakuacji;
- termin zakończenia ewakuacji;
- inne czynniki, które należy uwzględnić w planowaniu i organizowaniu procesu ewakuacji zwierząt.

13. Zabezpieczenie logistyczne ewakuacji zwierząt.

13.1 Warunki transportu zwierząt oraz normy żywieniowo – bytowe

Warunki transportu zwierząt oraz normy żywieniowo – bytowe określone zostały w rozporządzeniu Rady (WE) Nr 1/2005 z dnia 22 grudnia 2004 r. w sprawie ochrony zwierząt podczas transportu i związanych z tym działań oraz zmieniające dyrektywy 64/432/EWG i 93/119/WE oraz rozporządzenie (WE) nr 1255/97.

14. Elementy organizacyjne procesu ewakuacji (przyjęcia) zwierząt.

W celu zapewnienia sprawnej realizacji procesu ewakuacji zwierząt należy utworzyć elementy organizacyjne, które tworzy się na bazie komórek organizacyjnych prowadzących sprawy ewidencji zwierząt. **Do zadania tego wykorzystuje się bazę ewidencji zwierząt.**

Elementy organizacyjne ewakuacji zwierząt są zbieżne z elementami ewakuacji ludzi. Praktycznie występują te same i tak samo zorganizowane elementy. Nie ma zatem potrzeby przedstawiać ich w instrukcji. Opracowując plany ewakuacji zwierząt powinno się korzystać z elementów uwzględnianych przy ewakuacji ludzi - oczywiście stosownie je modyfikując.

15. Charakterystyka ewakuacji mienia w postaci unikalnej aparatury i dokumentacji naukowej oraz ważnej dokumentacji technicznej i technologicznej.

Unikalna aparatura i dokumentacja naukowa oraz ważna dokumentacja techniczna i technologiczna obejmuje:

- a) cenne aparaty techniczne i urządzenia pochodzące z importu oraz najcenniejsze aparaty techniczne i urządzenia pochodzenia krajowego, a w szczególności:

- aparaty i urządzenia o najważniejszych walorach technicznych i użytkowych, szczególnie te, które występują w Województwie w pojedynczych egzemplarzach;
  - aparaty i urządzenia bez względu na ich wartość – bezpośrednio przydatne dla potrzeb obronności, służące do kontroli, produkcji i potrzeb eksploatacji oraz badań uzbrojenia i innych środków walki;
  - prototypy aparatów i urządzeń związanych z obronnością;
- a) dokumentację naukową, dokumentację techniczną i technologiczną, a w szczególności:
- dokumentację związaną z pracami naukowo - badawczymi (w tym patentowe) dla potrzeb obronności kraju, z realizacją rządowych programów badawczo-rozwojowych oraz szczególnie ważnych osiągnięć naukowych w dziedzinie badań podstawowych stosowanych dla gospodarki narodowej, a zwłaszcza mających pionierski charakter;
  - piśmiennictwo naukowe, zarówno publikacje zwarte i ciągłe, zawierające informacje pierwotną o rezultatach prac naukowych własnych i obcych, o ile nie stanowią części bibliotek, których zbiory zabezpiecza się zgodnie z odrębnymi przepisami,
  - udokumentowane wyniki bieżących ważnych prac naukowych, w szczególności rękopisy, obliczenia, rysunki itp. oraz materiały stanowiące dokumentację prowadzonych prac naukowych,
  - bieżącą dokumentację techniczną i technologiczną w tym patentową, dotyczącą zarówno konstrukcji prototypowej aparatury i urządzeń oraz procesów technologicznych, opracowanych receptur, mających szczególne znaczenie dla gospodarki narodowej i rozwoju naukowego.

15.1 Zasady ochrony i ewakuacji cennej aparatury i urządzeń oraz ważnej dokumentacji.

Ilekoć w instrukcji mówi się o podmiotach gospodarczych należy przez to rozumieć także: szkoły, wyższe placówki naukowe, instytucje itp.

Ochrona i ewakuacja cennej aparatury i urządzeń oraz ważnej dokumentacji polega na zabezpieczeniu jej przed uszkodzeniem w miejscu dotychczasowego wykorzystania, bądź transporcie i umieszczeniu w odpowiednio przygotowanych, ustalonych miejscach .

W rejonach, miastach, obiektach (podmiotach gospodarczych) uznanych za szczególnie narażone na masowe zdarzenia kryzysowe (powodzie, pożary), obiektach narażonych na ataki terrorystyczne oraz mogących się znaleźć w miejscu prowadzenia działań wojennych, kierownicy podmiotów gospodarczych zobowiązani są organizować ochronę wyżej wymienionych urządzeń oraz dokumentacji, a także opracować plany jej ewakuacji. Zadanie to dotyczy także aparatury oraz dokumentacji nie zakwalifikowanej jako unikalnej, lecz cennej ze względu na dużą przydatność dla podmiotu gospodarczego lub dużą wartość materiałową.

Ochrona i ewakuacja dokumentacji o charakterze tajnym powinna odbywać się zgodnie z zapisami ustawy z dnia 22 stycznia 1999r. o ochronie informacji niejawnych (Dz.U. z 2005r., Nr 196, poz. 1631, z późn. zm.).

Wykazy unikalnej aparatury oraz dokumentacji ustala kierownik podmiotu gospodarczego planując ochronę i ewakuację w uzgodnieniu z właściwym terenowo szefem OC (wojewoda, starosta, prezydent, burmistrz, wójt). Jeden egzemplarz zatwierdzonego wykazu należy przesłać do jednostki nadrzędnej. Wykazy prowadzi się wg poniższych wzorów. Sporządza się oddzielne wykazy dla aparatury i dokumentacji.

Kierownicy podmiotów gospodarczych obowiązani są do weryfikowania aparatury i ważnej dokumentacji zakwalifikowanej do ochrony i ewakuacji co 3 lata.

Ochronie w dotychczasowym miejscu pracy poprzez stosowne zabezpieczenia podlega 1 komplet dokumentacji niezbędny do kontynuowania działalności oraz aparatura unikalna, której demontaż, transport i powtórny montaż może spowodować zniszczenia lub poważne uszkodzenia. Unikalną aparaturę, urządzenia planowane do ochrony w dotychczasowym miejscu pracy zabezpiecza się przez umieszczenie w odpowiednio wybranych i odpowiednio przygotowanych obiektach (pomieszczeniach) zapewniających odporność przed skutkami oddziaływania zdarzeń kryzysowych.

15.2 Przygotowanie unikalnej aparatury i dokumentacji do ewakuacji.

Razem z unikalną aparaturą podlegają ochronie (ewakuacji) posiadane części zamienne niezbędne do pracy aparatury.

Przygotowanie do ochrony poprzez ewakuację polega w szczególności na wykonaniu przedsięwzięć natury organizacyjno-planistycznej w tym:

- a) dokonanie klasyfikacji i ustalenie unikalnych aparatów i urządzeń oraz dokumentacji;
- b) sporządzenie stosownych wykazów;
- c) wytypowanie pomieszczeń (obiektów) do przechowywania aparatury i dokumentacji przewidzianej do ewakuacji;
- d) stosowne oznakowanie;
- e) przygotowanie planu potrzeb środków transportowych do przewiezienia do miejsc przechowywania w ustalonych rejonach ewakuacji;
- f) opracowanie planu organizacji ochrony;
- g) sporządzenie docelowego programu przygotowań rzeczowych i konsekwentne jego realizowanie. Plan sporządza się wg wzoru przedstawionego w załączniku nr 7;
- h) mikrofilmowanie dokumentacji oraz przygotowanie warunków do przechowywania mikrofilmów;
- i) gromadzenie w miarę posiadanych warunków i przygotowanie stosownych opakowań lub zapewnienie wykonawstwa tych opakowań;
- j) przeprowadzenie praktycznych treningów w sprawnym realizowaniu wybranych fragmentów planu ochrony (ewakuacji) unikalnej aparatury i dokumentacji oraz urealnienie i doskonalenie tego planu stosownie do doświadczeń i wniosków uzyskanych w czasie treningów;
- k) okresowe aktualizowanie elementów planu, zwłaszcza w zakresie przedmiotów ochrony (ewakuacji) i sposobów ich zabezpieczenia.

Do każdego kompletu aparatów technicznych i urządzeń dołącza się karty ewidencyjne, w których wymienia się poszczególne części zestawu oraz instrukcje techniczne obsługi. Poszczególne oddzielne zestawy (elementy) stanowiące komplet danego aparatu technicznego

lub urządzenia oznacza się jednolicie. Kartę ewidencji i instrukcję techniczną oznacza się analogicznie jak powyżej.

Znaczenia znaków umownych i dodatkowych oznaczeń umieszczonych na tej aparaturze i dokumentacji naukowej oraz ważnej dokumentacji technicznej i technologicznej nie ujawnia się osobom nie uprawnionym.

15.3 Przygotowanie opakowań dla ewakuowanej (chronionej) aparatury i dokumentacji.

Opakowania ewakuowanej (chronionej) chronionej aparatury zapewnia się przez wykorzystanie oryginalnych opakowań fabrycznych. Uzupełnienia uszkodzonych opakowań dokonuje podmiot gospodarczy.

Opakowania dla aparatury, której ilość i gabaryty wymagałyby dodatkowego zwiększenia powierzchni magazynowej należy planować i przygotowywać oddzielnie.

Opakowania powinny spełniać niżej wymienione warunki:

- chronić opakowany przedmiot przed uszkodzeniem,
- zabezpieczać przed wilgocią,
- umożliwić dogodne przemieszczanie i transport.

Opakowania oznacza się przez umieszczenie na nich skrótów nazwy podmiotu gospodarczego i numeru porządkowego wykazu oraz pozycji, pod którą wyszczególniony jest przedmiot do ewakuacji (ochrony) przewidziany do umieszczenia w danym opakowaniu.

Opakowania podlegają ewidencjonowaniu. Wartość opakowań stanowi majątek podmiotu gospodarczego, który ewidencjonuje się na ogólnych zasadach.

Kierownik podmiotu gospodarczego zobowiązany jest do wykonania niezbędnych prac organizacyjnych i planistycznych związanych z przygotowaniem opakowań celem sprawnego zabezpieczenia aparatury i dokumentacji w miejscu pracy lub też dokonanie jej ewakuacji podczas wystąpienia sytuacji kryzysowej, która zmusza do przeprowadzenia ewakuacji.

15.4 Wyznaczenie miejsc i obiektów (pomieszczeń) do ewakuacji (ochrony) unikalnej aparatury i dokumentacji naukowej oraz ważnej dokumentacji technicznej i technologicznej.

Obiekty (pomieszczenia) przeznaczone na miejsca ewakuacji (ochrony) powinny być zlokalizowane w miejscach najmniej narażonych na skutki wystąpienia zagrożenia (powódź, pożar itp.) np. niskie partery, o ile teren nie jest zagrożony powodziowo, wzmocnione podziemia j.w., adaptowane piwnice, budowle ochronne (nie przeznaczone do ochrony ludności) itp.

Miejsca i obiekty (pomieszczenia) do przechowywania unikalnej aparatury oraz dokumentacji poza stałą siedzibą jednostki organizacyjnej określa kierownik tej jednostki w porozumieniu z terenowym szefem obrony cywilnej (wojewoda, starosta, prezydent, burmistrz, wójt).

Obiekty i pomieszczenia do przechowywania unikalnej aparatury i dokumentacji naukowej oraz ważnej dokumentacji technicznej i technologicznej powinny spełniać następujące warunki:

- mieć mocne lub odpowiednio wzmocnione stropy, mogące wytrzymać ciężar gruzu w wypadku zniszczenia konstrukcji budynku, zamurowane otwory okienne lub wypełnione workami z piaskiem, przygotowane murki ochronne przed otworami, wzmocnione ściany nośne oraz odpowiednie zabezpieczenie przed włamaniem;
- posiadać odpowiednią wentylację oraz układ wentylacji i otworów drzwiowych pozwalających na wietrzenie;
- umożliwić w razie potrzeby zabezpieczenie przed wilgocią w postaci prowizorycznej podłogi z drewna na legarach umożliwiających wentylację i zabezpieczających przed napływem wody (np. w przypadku powodzi);
- umożliwić wygodne transportowanie i dostęp do aparatury chronionej w celu dokonania zabiegów konserwacyjnych i możliwości korzystania z dokumentacji;
- posiadać odpowiednie zabezpieczenie p.poż.

Przygotowanie tych miejsc dokonuje się w okresie zapobiegania możliwości wystąpienia sytuacji kryzysowej. Czynności te dokonuje kierownik jednostki posiadającej unikalną aparaturę i dokumenty podlegające ewakuacji (ochronie) w okresie zapobiegania możliwości wystąpienia sytuacji kryzysowej siłami i środkami podmiotu gospodarczego przewidzianego do ewakuacji w ramach planowanych przedsięwzięć finansowanych z funduszu zadań wyodrębnionych lub jako zamierzenie towarzyszące realizacji inwestycji rozwojowych oraz w czasie dokonywania kapitalnych remontów.

Planowanie, przez kierownika podmiotu gospodarczego, wykorzystania ukryć w budynkach prywatnych może mieć miejsce tylko w wyjątkowych sytuacjach uzasadnionych koniecznością i w uzgodnieniu z terenowo odpowiedzialnym szefem obrony cywilnej.

15.5 Archiwizowanie ważnej dokumentacji naukowej oraz ważnej dokumentacji technicznej i technologicznej.

Dokumenty podlegające ewakuacji (szczególnie ewakuacji wynikającej z prowadzonych działań wojennych) powinny być w miarę możliwości mikrofilmowane, utrwalane w postaci mikroklisz, bądź za pomocą nośników informatycznych. Należy planować systematyczne mikrofilmowanie dokumentacji lub tworzenie jej kopii za pomocą nośników informatycznych i tworzenie mikrobibliotek lub zbioru nośników informatycznych (dyskietki, CD-ROM).

Zbiory dokumentacji w wyżej wymienionej formie należy chronić w odpowiednich opakowaniach i w specjalnie do tego celu wybranych i zabezpieczonych obiektach lub skrytkach.

16. Ewidencja podczas ewakuacji

W trakcie przeprowadzania ewakuacji należy, zależnie od jej stopnia i skali, ewidencjonować zarówno ludność jak i zwierzęta oraz mienie. Karty ewakuacji powinny być drukami ścisłego zarachowania, które są zamawiane przez organy administracji publicznej odpowiednio szczebla powiatu i gminy. Za ewidencję ewakuowanych podmiotów oraz jej przygotowanie odpowiadają właściciele lub zarządcy mienia oraz organy administracji publicznej. Do organów tych należy również decyzja o konieczności wdrożenia odpowiednich procedur ewidencji w przygotowanych instrukcjach i planach. W procedurach ewidencji należy uwzględnić wykorzystanie kart ewidencji oraz kart ewakuacji. W zakresie obiegu dokumentacji ewidencyjnej należy stosować następujące zasady:

1) karta ewakuacji:

- a) karta składa się z trzech części: A, B i C,
- b) kartę ewakuacji wydają zespoły ewidencyjno - informacyjne w gminie (dzielnicy) właściwej dla miejsca faktycznego pobytu osoby ewakuowanej,
- c) część B karty pozostaje w dyspozycji powyższych zespołów, dwie pozostałe części otrzymuje osoba ewakuowana,
- d) po przybyciu na miejsce czasowego zakwaterowania osoba ewakuowana przekazuje część C karty ewakuacji zespołowi ewidencyjno – informacyjnemu w gminie (dzielnicy) właściwej dla tego miejsca,
- e) część A karty pozostaje w dyspozycji osoby, która ją pobrała,
- f) w przypadku niemożności odebrania karty ewakuacji w gminie (dzielnicy) właściwej dla miejsca faktycznego pobytu, osoba ewakuowana zgłasza się w celu otrzymania karty ewakuacji do zespołu ewidencyjno – informacyjnego w miejscu czasowego zakwaterowania.

2) karty ewidencji ewakuowanych osób, grup ewakuowanych osób, ewakuowanych zwierząt oraz ewakuowanego mienia:

- a) karty ewidencji sporządzane są przez zespoły ewidencyjno – informacyjne w gminach (dzielnicach) właściwych ze względu na miejsce faktycznego pobytu osób, zwierząt lub lokalizacji mienia, według gmin (dzielnic), do których dane osoby lub mienie będzie ewakuowane,
- b) kopie przedmiotowych kart ewidencji przekazuje się do zespołów ewidencyjno – informacyjnych w gminach (dzielnicach), do których dane osoby lub mienie są ewakuowane, gdzie następuje ich porównanie ze stanem faktycznych w zakresie przybyłych osób i mienia oraz ewentualne uzupełnienia lub korekty,
- c) w przypadku niemożności przekazania kopii danej karty ewidencji obowiązek jej sporządzenia przechodzi na zespoły prowadzące ewidencję w gminach (dzielnicach) właściwych dla miejsca czasowego zakwaterowania lub przemieszczenia,
- d) kopie kart ewakuacyjnych należy przekazać także do zespołów ewidencyjno – informacyjnych na wyższych szczeblach administracji, zaangażowanych w procesie ewakuacji danych grup osób lub mienia.

W celu usprawnienia procesu ewidencji ewakuowanych osób i mienia w ramach procedur należy przeanalizować możliwość wykorzystania istniejących systemów ewidencji elektronicznej, ze szczególnym uwzględnieniem Systemu Ewidencji Ludności PESEL oraz Systemu Identyfikacji i Rejestracji Zwierząt.

ZAŁĄCZNIKI

Załącznik 1 Karta ewakuacji

Strona 1

Karta ewakuacji Nr 00000000

Nazwisko.....

Imię, imię ojca.....

PESEL

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Adres stałego zamieszkania.....

.....

Telefon kontaktowy.....

Organ wydający kartę: pieczęć, podpis, data

Pouczenie:

1. Kartę należy utrzymywać w ciągłej aktualności. Zmian i wpisów mogą dokonywać tylko uprawnione organy.
2. Karta jest ważna tylko z dokumentem tożsamości.
3. Karta stanowi podstawę otrzymywania przysługujących świadczeń.

Karta ewakuacji Nr 00000000

Nazwisko.....

Imię, imię ojca.....

PESEL

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Adres stałego zamieszkania.....

.....

Telefon kontaktowy.....

Organ wydający kartę: pieczęć, podpis, data

Karta ewakuacji Nr 00000000

Nazwisko.....

Imię, imię ojca.....

PESEL

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Adres stałego zamieszkania.....

.....

Telefon kontaktowy.....

Organ wydający kartę: pieczęć, podpis, data

Strona 2

Adres miejsca zakwaterowania.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Adnotacje:

Ja, niżej podpisany .....w dniu ..... odmawiam poddania się procesowi ewakuacji.*

(podpis)

Adres miejsca zakwaterowania.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Adnotacje:

Ja, niżej podpisany ..... w dniu .....20....r. odmawiam poddania się procesowi ewakuacji.*

(podpis)

* nie dotyczy w przypadku obowiązków nałożonych na obywateli zapisami w ustawie o kłęsce żywiołowej (Dz.U.z 2002, Nr 62, poz. 558 z późn. zm.), stanie wyjątkowym (Dz.U.z 2002 Nr 113, poz. 985 z późn. zm.) oraz stanie wojennym (Dz.U. z 2002, Nr 156, poz. 1301 z późn. zm.).

Załącznik 6 Karta ewidencji ewakuowanej unikalnej aparatury, urządzeń i dokumentacji naukowej

.....
(nazwa zakładu pracy)

L.p	Podstawowa jednostka organizacyjna podmiotu gospodarczego	Nr inwentarzowy (symbol) aparatury Nr inwentarzowy (symbol) dokumentacji	Nazwa aparatury (urządzenia) Nazwa dokumentacji	Aktualne miejsce wykorzystania	Planowane miejsce wykorzystania (ewakuacji)	Masa	Gabaryty	Uwagi Opis bibliograficzny

podpis sporządzającego

.....

- I. **Unikalna aparatura, urządzenia oraz dokumentacja naukowa przewidziane do wykorzystania i planowane do ochrony w dotychczasowym miejscu pracy.**
- II. **Unikalna aparatura, urządzenia oraz dokumentacja przewidziane do wykorzystania i planowane do ochrony poprzez ewakuację.**
- III. **Unikalna aparatura, urządzenia oraz dokumentacja naukowa nie wykorzystane i planowane do ochrony w dotychczasowym miejscu pracy.**

Załącznik nr 7. Karta świadczeń osobistych i rzeczowych

Nr wych. zapotrzebowania	Gmina	Nr wych. wniosku	Nr decyzji	Nazwa (nazwisko i imię), adres świadczenia, przeznaczenie	Wielkość i charakter świadczeń									Nr wezwania	Nr wych. wezwania
					osobiste			rzeczowe							
					Kierowca	AK	Inne	Samochody	Maszyny	Urz. łączności	Obiekty techn.	Obiekty mieszkalne	Inne		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16

UWAGA. Nr wych. wniosku - nr od zleceniodawcy (WKU, Policji, OC, itp.)

Nr decyzji - nr decyzji Prezydenta, Burmistrza, Wójta, Starosty

Nr wezwania - to to co dostaje osoba powołana do świadczenia od kuriera

AK – akcja kurierska,